

INGEBLIKT

LEVENDE TALEN

Levende Talen Tijdschrift 6/1 (maart 2005) is een themanummer over taalgericht vakonderwijs. In de openingsbijdrage schetst Maaike Hajer de kenmerken van deze aanpak. De kern is dat niet-taaltvakken (zoals geschiedenis en biologie) benut worden als extra mogelijkheid om de taalverwerving van taalzwakke en allochtone leerlingen te stimuleren en hun leerprestaties in deze vakken te verhogen. In Nederland vormde deze vorm van onderwijs een nieuwe impuls voor taalbeleid (zie ook de twee volgende nummers van *VONK*). Na een terugblik op de activiteiten van de afgelopen vijf jaar presenteert Hajer een nieuw vijfjarenplan.

In de volgende bijdrage laat Dolly van Eerde zien hoe taalgericht vakonderwijs in de wiskundeles ingebouwd kan worden. Na een inventaris van de problemen waarmee taalzwakke leerlingen bij een vak als wiskunde te kampen hebben, licht ze het educatief pakket *Wisbaak* toe dat bestaat uit ondersteunende materialen voor de ontwikkeling van schooltaal en vaktaal.

Slash 21 is een Nederlandse school die verregaande vernieuwingen doorvoert in de onderbouw van het voortgezet/secundair onderwijs. Zo experimenteren ze onder

meer met de integratie van Nederlands met andere vakken. Dirkje Ebberts & Elsbeth van der Laan bespreken de mogelijkheden en gevaren van deze aanpak.

Het nummer wordt afgerond met vier recensies van boeken waarin vaktaal en taalgericht vakonderwijs centraal staan. Recensenten zijn Folkert Kuiken en Connie Rijmakers-Volaart.

In *Levende Talen Magazine* 92/3 (april 2005) beschrijft Jeroen Steenbakkers een alternatieve aanpak voor het vak Nederlands: werken met projecten bij jeugdliteratuur en (zakelijk) schrijven in de onderbouw van het voortgezet/secundair onderwijs. Zoals steeds ging John Daniëls grasduinen op het internet en deze keer kwam hij bij *Grassroots* terecht (www.grassroots.nl). *Grassroots* is bedoeld om het educatief gebruik van ict in het basis- en voortgezet/secundair onderwijs te bevorderen. In het totaal worden in de database ruim 3000 projecten beschreven voor verschillende vakken. Voor Nederlands in het secundair onderwijs levert een zoekactie maar liefst 309 projecten op. Ook in de recensierubrieken van *Levende Talen Magazine* vindt de

leraar Nederlands zijn gading. Rob van Veen bespreekt het intercultureel jeugdboek *Zwarte bergen* van Karin Hiltermann en knoopt daar enkele lessuggesties aan vast. Ruud Kraaijeveld recenseert *Emoticon* van Jessica Durlacher en Theun Meestringa & Monic Breed bespreken het *Taalportfolio NT2 voor volwassenen*.

In *Levende Talen Magazine* 92/4 (mei 2005) gaat in dit nummer nogal wat aandacht uit

naar *WebQuests* voor verschillende talen. In de recensierubrieken heeft Rob van Veen het over het intercultureel jeugdboek *Ravenhaar* van Do van Ranst, bespreekt Ruud Kraaijeveld *Sterke schouders* van Hanneke de Jong en stelt Patrick Rooijackers *Literatuur en fictie* voor, een didactische handreiking voor het voortgezet/secundair onderwijs onder redactie van Ilse Bolscher, Joop Dirksen e.a. (Biblion, 2004).

UIT DE BOEKEN

In het jaarboek *Uit de boeken: een jaar jeugdliteratuur bekeken* (redactie Eva Devos) krijg je het meest complete overzicht van de belangrijkste uitgaven en gebeurtenissen in de Nederlandstalige kinder- en jeugdliteratuur in 2004. Belle Kuijken keek voor ons met kritische blik naar de prentenboeken van 2004. Is er inderdaad een Vlaamse school illustratoren, zoals in de vakliteratuur vaak gesteld wordt? An Stessens & Herman de Graef gingen op zoek naar het opvallendste uit resp. de kinderboekenwereld en de adolescentenromans van het voorbije jaar. Vanessa Joosen maakte een stand van zaken op over het genre van de sprookjesverhalen naar aanleiding van het Hans Christian Andersenjaar. Katrien Vloeberghs analyseerde hoe de extreme onmenselijkheid van de holocaust in de jeugdliteratuur wordt aangepast aan

een jong publiek naar aanleiding van de herdenking van 60 jaar bevrijding van Auschwitz.

Daarnaast vind je in dit jaarboek de persoonlijke keuze van kinderboekenmakers en lezers met de beste boeken die zij in 2004 lazen, interessante websites en een overzicht van de belangrijkste prijzen en bekroningen in Vlaanderen. De vernieuwde klapper met 800 adressen van specialisten uit het boekenvak maakt deze uitgave tot een absolute aanrader voor al wie interesse heeft voor kinder- en jeugdliteratuur.

*'Uit de boeken' kost € 19,95 en is te koop in de boekhandel of bij
NCJ/Villa Kakelbont
Meistraat 2, 2000 Antwerpen
info@villakakelbont.be*

HOREN, ZIEN EN LEZEN

Veel kinderen kennen het genot van leesplezier. Nog meer kinderen kennen het genot van leesplezier niet. Vicious cirkels zetten zich op jonge leeftijd in gang: wie moeilijk leest, leest niet graag, leest weinig... Om u te helpen moeilijke lezers te helpen, stelden Martine Cammaert & Marina Marissen de keuzelijst *Horen, zien en lezen: een selectie boeken voor 'moeilijke' lezers tot ca. 12 jaar* samen. Hij bevat een selectie van boeken en andere materialen die de kans op een positieve leeservaring zo groot mogelijk maken. De geselecteerde titels zijn uitgebreid besproken. Identificatie en inleving vergroten de kans op leesplezier; via de annotatie kan u beter inschatten welk boek een geslaagde keuze kan zijn.

In deze keuzelijst vindt u:

- boeken uit makkelijk-lezen-reeksen voor kinderen met leesmoeilijkheden;

- toegankelijke boeken die niet tot een reeks behoren;
- voorleesboeken: waardevolle boeken die niet makkelijk lezen, maar die wel fijn zijn om naar te luisteren en die door vlotte lezers worden gewaardeerd;
- non-fictieboeken: interessante reeksen;
- luisterboeken, meeleesboeken, cd-roms, verfilmde boeken: wat is er? en waar?;
- interessante websites;
- registers op hoofdword, titel en trefwoord om opzoeken te vergemakkelijken.

'Horen, zien en lezen' telt 120 pagina's en kost € 10 per exemplaar (excl. verzendingskosten). Besteladres: Leesweb, Louis Fraynlaan 75/3, 2050 Antwerpen, tel. (03)272 21 46, fax (03)773 34 66, info@leesweb.be, www.leesweb.be

LEESGOED

In *Leesgoed 32/2* gaat Marlene Lunter op zoek naar kinderboeken met als thema 'oorlog'. Tijdens haar speurtocht somt ze meteen een aantal informatiebronnen op die een hulp kunnen zijn voor wie een lijst wil maken van boeken rond een bepaald thema. Marita de Sterck bespreekt de nieuwste sprookjes-dvd's van de Efteling, verteld door Jan Decler. Benieuwd naar het resultaat?

Twee artikels uit *Leesgoed 32/3* besteden aandacht aan jeugdboeken die troost kunnen bieden. Karin Kustermans & Eppoh Heermans wijzen je de weg tussen de vele kinderboeken die niet alleen laten genieten,

maar vooral in treurige omstandigheden nuttig kunnen zijn. Marita de Sterck gaat in op de rol van schrijfoefeningen bij leesbevordering en literatuuronderwijs. Ze houdt een pleidooi om speelse opdrachten creatief schrijven een plaats te geven in onderwijs, bibliotheek en vormingswerk. Bijzonder interessant is ook het *maatjeslezen* van Connie Harkema van basisschool De Stuifhoek. Oudere leerlingen lezen zelfgemaakte prentenboeken voor aan hun eigen maatje in de kleuterklas. *Maatjeslezen* is inmiddels een vast onderdeel van het schoolprogramma geworden en maakt deel uit van de visie van deze school (zie ook www.stuifhoek.nl).

LEESWELP

In *Leeswelp* 11/2 een bijdrage van Katrien Vloeberghs over kinder- en jeugdliteratuur over de holocaust.

Leeswelp 11/3 opent met een interview met Floortje Zwigman, auteur van *Wolfsroedel* (Gouden Uil 2003) en *Schijnbewegingen*.

In *Leeswelp* 11/4 wordt Pieter Gaudesa boos geïnterviewd. Hij debuteerde in 2003

met het fotoprentenboek *Roodlapje*, een collage van beelden en stukjes tekst. In dit nummer ook een portret van Kristien Dieltiens.

Elke *Leeswelp* bevat uiteraard nog heel wat korte en langere recensies van kinder- en jeugdboeken.

KLAPPER

Klapper 12/4 is helaas de laatste *Klapper* die in druk verschijnt. Vanaf najaar 2005 vindt u de informatie op de nieuwe website van Linc die momenteel nog 'under construction' is. We houden u zeker op de hoogte. Dat neemt niet weg dat in dit laatste nummer zeer interessant materiaal zit.

Annie Beullens schreef een erg praktisch artikel rond werken met (non-)fictie in de basisschool. *"Echte leesbevordering is altijd vakoverschrijdend. Leesbevorderaars beseffen dat non-fictie ook lezen is en dat het met name de leefkinderen aan het lezen kan zetten."* Inderdaad!

DOORGAANDE LEESLIJN

Hoe kun je bereiken dat kinderen en jongeren literair competent worden en tegelijkertijd plezier in lezen blijven houden? Op die vraag geeft Stichting Lezen (Nederland) een antwoord in *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar*. In deze beleidsnotitie wordt een ideale doorgaande leeslijn leesbevordering en literatuureducatie beschreven aan de hand van onderzoeksgegevens, evaluaties van leesbevorderende projecten en contacten met het veld. Hierbij wordt een korte analyse gegeven van sterke en zwakke punten.

Stichting Lezen wil met *De doorgaande leeslijn 0-18 jaar* betrokken instellingen informeren en de samenwerking op dit gebied een impuls geven door onderling de discussie over de doorgaande leeslijn op gang te brengen: is het geschetste beeld volledig en wat is nodig om de bestaande praktijk te verbeteren? Het uiteindelijke doel: vormgeven aan een optimale leerlijn leesbevordering en literatuureducatie voor jongeren van 0-18 jaar. De notitie is te downloaden van de website van Stichting Lezen. www.lezen.nl

RIEDEL EN RITME

Hoe is 't? Kan jij d'r aan? 'k Snap er niks van... Het Nederlands bevat veel routine-achtige formuleringen waaraan in de NT2-les vaak niet veel aandacht wordt besteed. *Riedel en Ritme*, een cursus spreekvaardigheid voor volwassen NT2-cursisten, biedt een 35-tal gehelen van dergelijk alledaags taalgebruik in dialoog aan. De riedels zijn inhoudelijk gerangschikt volgens de verschillende contexten van de leerplannen voor het NT2-onderwijs en zijn ritmisch ingesproken door professionele acteurs. Het is de bedoeling dat de cursisten deze dialogen aan de hand van verschillende werkvormen eerst begrijpen en dan naspreken. Met het oog op het begrijpen van de taalriedels zijn ook foto's toegevoegd die de

situatie in de riedel verbeelden en als introducerende praatplaat ingezet kunnen worden. Vervolgens is vaak en veel naspreken de boodschap, zodat cursisten zich het idiomatisch karakter en de ritmiek van de uitdrukkingen eigen maken. Daarnaast zijn de riedels ook uiterst geschikt om aan de prosodie van het Nederlands te werken: ritme, intonatie, klemtoon,... Auteurs van deze Vlaamse taalriedels zijn Jes Leysen, Ann De Schryver en vele anderen.

'Riedel en Ritme: Vlaamse taalriedels' (uitgegeven bij Acco) bestaat uit twee afzonderlijk te verkrijgen delen: een cursistenboek (€ 12) en een docentenhandleiding (€ 30), beide met cd-rom.

NOVA ET VETERA

Nova et Vetera LXXXII/4 (april 2005) is het jaarlijkse leermiddelennummer met recensies van de nieuwste uitgaven voor alle vakken van het secundair onderwijs, waaronder Nederlands. Nieuw is dat de recensies nu ook on line te raadplegen zijn op de website

van het VSKO.
www.vsko.be/vvksa/ (klik achtereenvolgens op: Publicaties – Tijdschriften – Nova et Vetera – Databank leermiddelen consulteren)

IVO

IVO 98 (jan.-maart 2005) is een themanummer over de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Naast een verduidelijking van de BaMa-structuur komen in dit nummer diverse initiatieven en realisaties aan bod vanwege de overheid, hoge-

scholen, CLB en scholengemeenschappen. In *Hoekje van Iwe* geeft Guy Delespaul, leraar aan het Sint-Jan Berchmanscollege Mol, een nieuwe kijk op leerbegeleiding, *Project 8* gedoopt.

WELWIJS

Welwijs 16/1 (maart 2005) is een speciaal nummer naar aanleiding van het 15-jarig bestaan van het tijdschrift. Het is een extra dik nummer geworden met een selectie van vroegere bijdragen, een index van de jaargangen 1990-2004 en een bundeling van alle cartoons (163 in totaal) van Jan De Graeve – Jan – die in *Welwijs* verschenen zijn. Voor de bloemlezing heeft de redactie

gestreefd naar twee artikels per rubriek: onderwijs, welzijnswerk, CLB, jeugdwerk, jongeren en ouders, en omgaan met verschillen. Het jubileumnummer wordt geopend door Nicole Vettenburg die 'maatschappelijke kwetsbaarheid' en 'preventie' als relevante denkkaders voor eigen werking en samenwerkingsinitiatieven belicht.

MIJN EERSTE VAN DALE

Van aaien tot zwemmen... Mijn eerste Van Dale bevat de eerste 1000 woorden die peuters kennen voordat ze naar school gaan. De betekenis van ieder woord wordt uitgelegd in een kleurrijke tekening en een

kort, pakkend versje. Dit voorleeswoordenboek bevat ook handige tips en suggesties voor gebruik.
www.vandale.be

OVER TAAL

Over taal 44/1 (jan.-feb. 2005) heeft het onder meer over vaste verbindingen van werkwoorden en zelfstandige naamwoorden (zoals *de liefde bedrijven*); directeuren en directrices; actief en passief; en verschillende benamingen voor het apenstaartje. Interessant is de bijdrage van Jürgen Jaspers die een verband ziet tussen een gelijkheidsbeleid en de traditionele omgang met het Algemeen Nederlands op school als correctiepraktijk. Beide projecten dragen volgens hem bij aan bestaande ongelijkheden eerder dan schoolfalen en een gebrekkige standaardtaalcompetentie te voorkomen.

Over taal 44/2 (maart-april 2005) opent met een interview met etymologe Marlies Philippa, waarin u onder meer te weten komt *hoe een ladekast in Nederland een luiertafel werd*. Verder gaat het in dit nummer onder meer over de chattaal van Vlaamse jongeren (*wilt ge ff me my babbele*); de concurrentie tussen werkwoorden en verbonominale constructies (*beloven* en *beloftes doen*); mannelijke en vrouwelijke de-woorden (*de tafel, zij heeft poten*) en gestandaardiseerde briefconventies.

DAT TOCH ZO MOEILIJKE BELGIË

België bestaat 175 jaar. Om voor zijn inwoners werkzaam en aanvaardbaar te blijven, moest België vanaf ca. 1970 een reeks staats hervormingen doorvoeren. Het verhaal van die ontwikkelingen is beschreven door Marc Platel in het cahier *Dat toch zo moeilijke België. Hoe moeilijk is dat België*

nu? Het is een uitgave van de Vereniging Vlaamse Leerkrachten (VVL).

VVL vzw, Zwijgerstraat 37
2000 Antwerpen
tel. (03)237 65 59, fax (03)248 47 99
vvl-onderwijs@pandora.be

ONS ERFDEEL

Ons Erfdeel 48/2 (april 2005) opent met drie opstellen over de recente omgang met de geschiedenis: in de media (o.m. de *Grote Geschiedenisshow* van de VRT), in historische jeugdboeken en in de historische onderzoeksjournalistiek (Geert Maks *In Europa*). Verder gaat het over: ontwerpen van Maarten van Severen; de Nederlandse architect Rem Koolhaas; Reinier Lucassen en de beeldende kunst; welzijn in de verzorgingsstaat; een afscheid van het Nederlands-Vlaams Theaterfestival (1986-2004); een nieuw etymologisch woordenboek van het Nederlands; en het literaire fenomeen Emile Verhaeren.

Ons Erfdeel 48/3 (juni 2005) heeft het over: het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (Tervuren) en de tentoonstelling 'Het geheugen van Congo'; het Nederlands en het Afrikaans; de romankunst van Patricia de Martelaere; de alarmerende lokroep van het populisme; de poëzie van Hagar Peeters; het Nederlandse kunstenaarsduo Jeroen de Rijke & Willem de Rooij; jonge Vlaamse fotografie; theater en beeldende kunst van Jan Fabre; Utrecht, puzzel van intimiteit; het oeuvre van Willem G. van Maanen; en scenografie in Nederland en Vlaanderen. *Kunsten, Boeken en Taal & Cultuur* zijn in elk nummer van *Ons Erfdeel* de welgevulde vaste rubrieken.

Rita Rymenans & Veerle Geudens
p/a Universiteit Antwerpen, Campus Drie Eiken
Instituut voor Onderwijs- en
Informatiewetenschappen
Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be
veerle.geudens@skynet.be